

Sešpadsmit gadu pēdas

No dienas dienā straujāk, nemierīgāk rit laiks, prasot no cilvēkiem maksimālu atdevi. Dzīve izmainās pa sikumiņiem, dažreiz mēs tos pat neievērojam. Tikai pēc gadiem brīnāmies: «Liekas, vēl vakar te viss bija savādāk». Tā domā arī Guntis Udrovskis, kas eksperimentālajā biokīmiskajā rūpnīcā aizvadījis sešpadsmit gadus. Toreiz, kad viņu kopā ar trim biedriem pēc Latvijas Valsts universitātes pabeigšanas norīkoja darbā Līvānos, ķīmiskā rūpniecība te tikko sāka attīstīties. Valsts saimniecībai bija vajadzīgs biomicīns. Aizgājušajā laika posmā daudz kas zinātnē izmainījies. It sevišķi molekulārajā bioloģijā. Viens sākums pie otra, atklājums pie atklājuma, līdz simtiem cilvēku darbs vainagojies panākumiem — 1973. gada martā Līvānu eksperimentālā biokīmiskā rūpniecība sasniedza projektēto jaudu.

Ceļš līdz šim rezultātam nebija viegls. To ātziest arī rūpniecības centrālās zinātniski pētnieciskās laboratorijas vadītājs Guntis Udrovskis un galvenā inženiera vietnieks Atis Lācars. Pašā sākumā — Mikrobioloģijas institūta iniciatīva. Vajadzēja atrast bāzi, uz kuras veidot jauno ķīmiskās rūpniecības nozari. Izvēlējās Līvānus. Lai arī tālāk no Rīgas, taču te nebija jāsāk tukšā vietā. Tagad laiks parādījies, ka spriedums bijis pareizs. Tas tāpēc, ka Līvānos ķīmijas rūpniecība nebija sveša, netrūka arī pašiem savu speciālistu.

Universitātē mikrobioloģijas speciālistus nesagatavoja. Cilvēkus ar augstāko izglītību vajadzēja, uz viņiem raudzījās kā uz visu ziņoņiem un visu spējīgiem. Bet jaunajiem ne vienreiz vien pietrūka drosmes ar praktisko darbību pierādīt uzskatu pareizību. Vajadzēja meklēt, eksperimentēt, atrast. Šo nemieru un alkas pēc neizzinātā Guntis Udrovskis un Atis Lācars saglabājuši vēl šodien. Viņi ir vieni no aktīvākajiem rūpniecības ra-

cionalizatoru saimes locekļiem. Kad sešpadsmit gadus darbs patiesi iepazīts, rodas ne viens vien priekšlikums, kura ieviešana ražošanas procesā dod ekonomisko efektu daudzdu simtu tūkstošu rubļu vērtībā.

Guntis Udrovskis nu jau gadus četrus ir laboratorijas vadītājs. «Pēc cita darba un augstāka posteņa neilgojos. Ja man būtu jāveic administratora pienākumi, es zaudētu spēju darboties radoši savā pašreizējā profesijā. Pie mums, laboratorijā ir interesanti. Vienmēr pietiek visādu problēmu,» saka Guntis Udrovskis. Dažu no tām, pašu svarīgāko, sekmīgs atrisinājums sola daudzkārt atvieglot lizīna iegūvi. Viens no jautājumiem, pie kura strādā vairāk kā trīsdesmit cilvēku lielais kolektīvs, ir atrast jaunas un lētākas izejvielas. Tuvākajā laikā vienu no šādām izejvielām sāks izlietot. Produkcijas pašizmaksa samazināsies par 20 procentiem. Liekas, nedaudz. Bet valsts mērogā tas sastādīs miljonus rubļu. Dabā mikrobi producē lizīnu ļoti nelielos daudzumos. Ražošanā panākts 200 reizes lielāks efekts. Līvānos tagad cenšas uzlabot mikrobu kultūru, un eksperimentu rezultāti ilgi nebūs jāgaida.

Kontakts ar cilvēkiem — galvenais Ata Lācara ikdienā. Viņam jābūt stingram, prasīgam vadītājam, reizēm pat diplomātam. Katreiz jāatrod pareizā pieeja. Atnāk no augstskolas jauns speciālists. Paiet divi, trīs mēneši un atklājas, ka ar studiju gadus iegūtajām zināšanām daudz par maz. Atis Lācars uzskata, ka galvenais ir prakse un spēja vispārināt mācībās iegūto informāciju. Kļūt par labu darbinieku pāris mēnešos nevar, jāpaiet gadiem. Tikai tad redzams, cik ražens bijis aizgājušais laiks, ko tas atstājis pašā cilvēkā un viņa darbā.

L. Sarma